

N. B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate marks assigned to the questions.

Q.1 A) Explain in brief the pluralistic nature of Indian Society. (6)

OR

A) Explain the role of youth in developing National Integration.

B) Explain the causes of drug addiction. (8)

OR

B) What are the measures to prevent drug addiction ?

Q.2 A) Discuss how casteism is responsible for inter-group conflicts. (8)

OR

A) Consider how and linguism is responsible for intergroup conflicts

B) Explain how AIDS is transmitted ? (4)

OR

B) Discuss any two causes of alcoholism.

Q.3 A) Explain the term 'Patriarchy' What are the important characteristics of Patriarchy ? (8)

OR

A) Write a note on women and mass media

B) Discuss any two problems faced by senior citizens. (4)

OR

B) Suggest any two measures to solve problems of elderly people.

Q.4 A) What are the different types of mental retardation ? (8)

OR

A) Explain any four salient features of the Constitution of India.

B) What are the two causes of child labour in India ? (4)

OR

B) What are the two ill effects of practice of child labour in India.

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

- प्र. १ ला अ) भारतीय समाजाचे वैविध्यपूर्ण स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा. (६)
किंवा
अ) राष्ट्रीय एकात्मता वाढीस लावण्यात तरुणांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) मादकद्रव्य व्यसनाधीनतेची कारणे स्पष्ट करा. (८)
किंवा
ब) मादकद्रव्य व्यसनाधीनता रोखण्यासाठी काय उपाय योजना आहेत ?
- प्र. २ रा अ) गटातर्गत संघर्षास जातीयवाद कसा करणीभूत ठरला आहे त्याची चर्चा करा. (८)
किंवा
अ) गटातर्गत संघर्षास भाषावाद कसा करणीभूत ठरला आहे त्याचा विचार करा.
- ब) एड्सचा प्रारंभ कसा होतो ? (४)
किंवा
ब) मदयासक्तीच्या कोणत्याही दोन कारणांची चर्चा करा.
- प्र. ३ रा अ) 'पितृसत्ता ही संकल्पना स्पष्ट करा. पितृसत्ताक पद्धतीची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये काय आहेत ? (८)
किंवा
अ) स्त्रिया व प्रसारमाध्यमे यावर टीप लिहा.
- ब) जेष्ठ नागरिकांना तोंड द्याव्या लागणाऱ्या कोणत्याही दोन समस्यांची चर्चा करा. (४)
किंवा
ब) जेष्ठ नागरिकांच्या समस्या सोडवण्यासाठी कोणत्याही दोन उपाययोजना सुचवा.
- प्र. ४ था अ) बौद्धिक अपंगत्वाचे विविध प्रकार काय आहेत ? (८)
किंवा
अ) भारतीय राज्यघटनेची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील बालकामगाराची दोन कारणे काय आहेत ? (४)
किंवा
ब) भारतातील बालकामगार पध्दतीचे दोन अनिष्ट परिणाम काय आहेत ?

*****